

KONU 38

ISIRMA VE SOKMALAR

Prof. Dr. Nermin Olgun, Dr. Öğr. Üyesi Sebahat Ateş

GİRİŞ

Tüm uyarılara rağmen, hayvanlarla temastan kaynaklanan yaralanmalar önemli bir halk sağlığı sorunu olmaya devam etmektedir. Hayvanlar ısırma, sokma, yaralama, ezme, binicilerini atma gibi nedenlerle insanlara zarar verebilmektedirler. Amerika Birleşik Devletleri'nde milyonlarca kişi ağrı, doku hasarı, sakatlık ve ölüm ile sonuçlanabilen hayvanlarla olumsuz karşılaşmalardan kaynaklanan rahatsızlıklar yaşamaktadırlar. Köpeklerden kaynaklı yaralanmalar çok iyi raporlanmasına (yılıda dört milyon kişi) rağmen diğer türlere ilişkin net rakamlar bilinmemektedir.

YILAN SOKMALARI

Dünyada 3000'den daha fazla çeşit yılan vardır ve bunların beş farklı türden gelen 375'ide zehirlidir. Her yıl yaklaşık 300.000 kadar yılan ısırığı oluşur ve bunlardan 30.000-40.000 ölüm olur. Zehirli yılanlar tropikal ve ılıman bölgelerde yaygın olarak yaşarlar. Zehirli yılanlar başlıca özellikleri kafalarının hemen hemen düz ve üçgen tipinde, gözbebeklerinin kısık olmasıdır. Çeşitli tipteki yılanların toksinleri hem etki hem de şiddet bakımından birbirinden farklıdır. Yılanlar cinslerine göre; küra- rizan toksin, nörotoksin, şok yapıcı, hemoliz yapıcı, yaygın damariçi pıhtılaşma yapıcı ve sitoliz yapıcı toksinlere sahiptir. Yurdumuzda bulunan vipers ailesinden "engerek yılanı" da yaygın damariçi pıhtılaşma yapıcı özelliğe sahiptir.

Şekil 38.1. Zehirli Yılan

Belirti ve Bulgular

Yılanın türüne, büyüklüğüne, hastanın yaşına, ısırılan bölgenin yerine ve derinliğine, ısırık sayısına ve enjekte edilen zehir miktarına bağlıdır. Hastanın zehire karşı reaksiyonunu kötüleştirebilen bir hassasiyeti olabilir. Aynı zamanda yılanın dişlerinden ikinci bir enfeksiyon oluşabilir. Lokal belirtiler; ısırılan yerde 1-36 saat içinde oluşan ödem, ağrı, peteşi, ekimoz, organda fonksiyon kaybı ve ısırıldıktan 16-36 saat sonra nekroz oluşumu görülür. Sistemik belirtiler; bulantı kusma, terleme, senkop, paralizi, hastanın ağızında metalik ya da kauçuk tadı, hipotansiyon taşikardi, aşırı tükürük salgılama, konuşma güçlüğü, görme bozukluğu, kas seyirmeleri, parestezi, burun kanaması, idrar, dışkı ya da tükürükte kan, pitozis, myozis ve nöbetler görülebilir. Hemoraji, böbrek yetmezliği ve hipovolomik şok yaşamı tehdit eden ciddi sistemik reaksiyonlardır.